

Länsstyrelsen
Skåne

KULTURMILJÖVÄRDEN I VATTENARBETET

**Britta Roos,
länsantikvarie Länsstyrelsen Skåne
20200304**

UTGÅNGSPUNKTER FÖR ARBETET MED KULTURMILJÖER VID VATTEN

- Olika kunskapsläge i olika delar av landet.
- Generellt stora kunskapsluckor
- Objektsvisa inventeringar, överblick saknas.
- Olika metodiker och medier.
- Utpekanden av regionala och nationellt värdefulla vatten är inaktuella.

Kulturmiljön och den Nationella planen för vattenkraften

- Vilka krav ställer arbetet med NAP på kulturmiljöarbetet?
- Hur fördelas ansvaret för kunskapsunderlag och värderingar mellan myndigheter och verksamhetsutövare?
- Vad behöver göras av vem – när?
- Hur kan arbetet samordnas nationellt när förutsättningarna i länen skiljer sig åt i så hög grad?

Länsstyrelserna samverkar med Raä i frågorna. Raä samverkar i sin tur med HaV.

NAP – inför samrådsprocessen

Vad? Länsstyrelsens ansvar för att presentera statens syn på kulturmiljön inom prövningsområdet.

Hur? En sammanställning av befintliga underlag på kulturmiljöområdet med en kompletterande kulturmiljöanalys av prövningsområdet. I denna redovisas områdets övergripande karaktär samt kulturmiljövårdens ställningstagande till värdering, hänsyn och sårbarhet. Kunskapsluckor och indikationer på att KMV eller lägre ställda krav bör utredas avseende kulturmiljön kan uppmärksammas.

Vem? Länsstyrelserna i samråd med Raä.

När? Inför samrådsprocesserna.

NAP – inför prövning (lst)

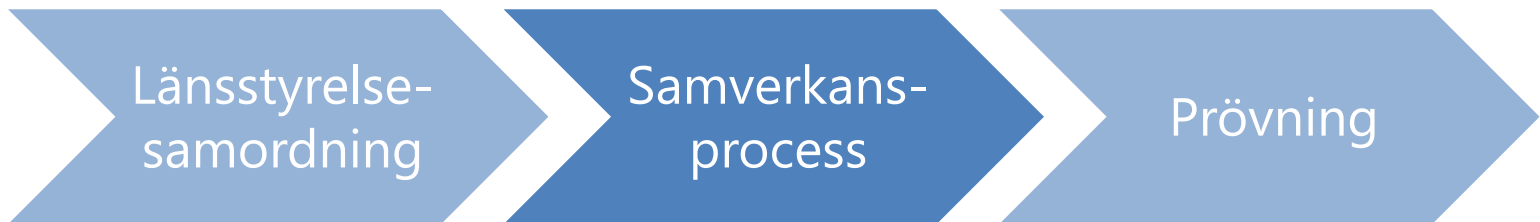
Vad? Verksamhetsutövarens ansvar att ta fram underlag för ansökan.

Hur? Stöd till VU avseende kulturmiljöunderlag- och bedömningar:

- Checklista för VU:s ansvar avseende kulturmiljön.
- Exempel på olika kulturmiljöunderlag, kravspecifikationer, upphandlingsunderlag etc.
- Faktabladen från Vårda vattendragens kulturarv, arkivguide för vattenforskare m.m.

Vem? Länsstyrelserna.

När? Inför ansökan.

**Vad händer med alla objekt som inte omfattas av
NAP?**

Trädgårdar och parker

Vattnets dragningskraft och estetiska betydelse avspeglas i bland annat parker och trädgårdsanläggningar med dammar och vattenspelgar.

Boplatser och bebyggelse

Bebyggelse har i stor utsträckning lokaliserats till vatten. Allt från förhistoriska boplatser till dagens attraktiva strandnära lägen.

Strategiska lägen

- Försvarsanläggningar
- Kultulanläggningar
- Makt & kontroll

Anglada

Våta slättermarker

Madningar, överflödningsrännor och andra våta slättermarker gav mycket hö.

Vattenkraft

- Energitänkbara av stor samhällshistorisk betydelse.

Föreställningar kring vatten

En rik flora av folktro knuten till vattnet: Förhistoriska offer i vattendrag, stöar och mossar, Åhsor, sjörädet, nickan med flera.

Turism, rekreation och fritid

- Ökad betydelse från 1900-talet och framåt. Rekreationorter, badhus, sommarnejden och fritidshusbebyggelse.

Tvätt och byk

- Ett hårt arbete som fyllt på kvinnornas lott.

Flotning

Vattenvägar – kommunikation och transporter

Före fungerande väg- och järnväg hade kanaler och vattenvägar en stor betydelse för frakt och persontrafik.

Fiske och fångst

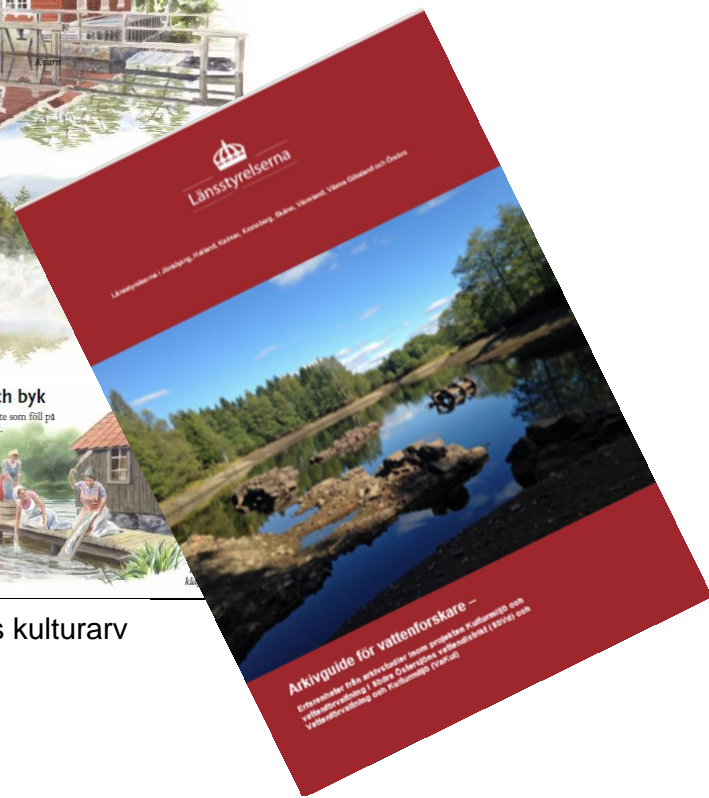
Viktigt från stenåldern fram till dagens sportfiske.

Broar och vadställen

Sjöar och vattendrag
Kulturhistoria och kulturmiljöer

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna i Jämtning, Västerbotten, Gästrikland, Gästrikland, Skåne, Västmanland, Västergötland och Östergötland

Arkivguide för vattenforskare
Ett redskap för vattenforskare inom projektet Kulturmiljö och vattenförvaltning i Århus Östersjöregion vattenmiljöer (1870) och vattenförvaltning och kulturmiljö (1870-90)

Illustratör: Niklas Johansson, tillhör broschyr framtagen inom Vårda vattendragens kulturarv

www.vardavattendragen.se

www.vardavattendragen.se

KMV Kulturmiljö och lägre ställda krav

KMV och lägre ställda krav ska enligt proposition 2017/18:243 Vattenmiljö och vattenkraft användas som redskap för att hantera behovet av kulturmiljöanpassning.

Förutsättningar anges i Vattenförvaltningsförordning (2004:660) 4 kap 3 och 10 §§

MEN

- Riktlinjer saknas för hur KMV och lägre ställda krav kan hanteras utifrån kulturmiljöperspektivet.

"Ett utpekande av KMV på denna grund är motiverat först om det rör sig om betydande ingrepp i sådana värden av större betydelse – det behöver alltså röra sig om både omfattande påverkan på intressena och intressen som bedöms ha stort värde för samhället i stort, t.ex. i form av utpekade riksintressen, nationellt eller regionalt värdefulla miljöer och områden."

Hembygdsrörelsens roller

-
- Fastighetsägare/verksamhetsutövare
 - Företrädare för kulturmiljön som allmänt intresse
 - Kunskapsbärare

Postadress: 291 86 Kristianstad | 205 15 Malmö

Besöksadress: Ö Boulevarden 62 A, Kristianstad | Södergatan 5, Malmö

Telefon: 010-224 10 00 **E-post:** skane@lansstyrelsen.se

Webb: www.lansstyrelsen.se/skane

Sociala medier: [lansstyrelsensskane](https://www.facebook.com/lansstyrelsensskane) [@LstSkane](https://twitter.com/LstSkane) [@lstskane](https://www.instagram.com/lstskane)

**Länsstyrelsen
Skåne**